

Nr 71.

Ankom till riksdagens kansli den 2 april 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av medel till täckande av brister å marinens förskotts- m. fl. konton.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 14 februari 1936 dagtecknad proposition (nr 81) har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till täckande av brister å marinens förskotts- m. fl. konton må disponeras ett belopp av högst 270,000 kronor av det för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Genom beslut den 14 oktober 1932 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för försvarsdepartementet att i samråd med chefen för finansdepartementet tillkalla sakkunnig person för verkställande av granskning av marinens kassaväsende och avgivande av de förslag, vartill granskningen kunde föranleda. Denna granskning uppdrogs åt numera förste revisorn i riksräkenskapsverket C. A. Murray. Sedan Murray i skrivelse den 22 november 1932 gjort framställning om erhållande av lämpliga biträden för verkställande av särskild utredning och granskning av marinens förskottskonto och vad därmed sammanhängande, anmodades marinintendenten av första graden C. M. I. Allander och revisorn hos marinförvaltningen G. R. V. Nordensvärd att för ifrågasvarande ändamål stå till Murrays förfogande. Den 19 september 1933 avgav Murray till chefen för försvarsdepartementet berättelse rörande denna granskning, vilken med tillhörande bilagor den 21 i samma månad överlämnades till marinförvaltningen för kännedom och för den ämbetsverkets åtgärd, vartill densamma kunde föranleda.

Marinförvaltningen uppdrog härefter åt Allander och Nordensvärd att verkställa fortsatt utredning och granskning av förskottskontot. Dessa utredningsmän underkastade i anledning härav ingångsbalanserna per den 1 januari 1918 jämte därefter förekommande inkomst- och utgiftsposter å förskottskontot till och med den 30 juni 1934 en ingående granskning samt meddelade resultatet härav i en till marinförvaltningen ställd skrivelse av den 25 augusti 1934. Samtidigt pågick inom marinförvaltningen undersökning beträffande förefintliga proprietalanser att böra ersättas samt andra fordringar av natur att böra såsom värdelösa avskrivas och för vilkas reglering särskilda medel erfordrades.

Av ifrågavarande undersökningar framgick, att marinförvaltningens bokslut per den 30 juni 1934 utvisade avsevärda brister (förluster). Beträffande fördelningen av bristerna på särskilda räkenskapsposter hänvisas till nedanstående sammanställning, som upprättats inom riksräkenskapsverket på grundval av uppgifter, vilka lämnats av marinförvaltningen.

	Debetposter kronor	Kreditposter kronor	Saldo kronor
<i>A. Till regleringskonto överförda förskott:</i>			
Såsom förskott felaktigt redovisade levereringar	77,616: 50	865: 15	76,751: 35
Felbokföringar inom marinens förskottstitlar	813,796: 01	4,479: 11	121,814: 43
Skillnad mellan förskottstitelns behållna fordringar och i huvudboken redovisad behållning den 1/1 1918	—	687,502: 47	
Outredda balanser	8,572: 73	—: 79	8,571: 94
<i>Förskingrade medel:</i>			
framlidne marinintendenten O. S. G. Gynther	19,935: 92	10: —	19,925: 92
framlidne fortifikationskassören V. A. Kellander-Lange	33,632: 40	—	33,632: 40
Kvarstående preskriberade förskott	10,515: 08	367: 85	10,147: 23
Övriga till regleringskonto överförda förskott	34,109: 48	6,623: 99	27,485: 49
<i>B. Å förskottskonto kvarstående värdelösa fordringar:</i>			
Fordran å byggmästare A. Risberg ..	13,314: 29		
För täckande av f. d. förrådskonstapeln G. A. Forsbergs kassabrist upplagt förskott ..	10,351: 15		
Av f. d. skrivbiträdet K. B. J. Svensson förskingrade medel ..	12,350: —		
Icke slutredovisade reseförskott	444: 58		
Fordran å flaggjunkaren G. Svensson ..	1,721: 90	—	38,181: 92
<i>C. Såsom propriebalans redovisade medel:</i>			
Av framlidne styrmannen J. Hultberg förskingrade medel	55,395: 33		
Av framlidne kaptenen vid generalstaben A. T. B. Mattson förskingrade medel ..	7,038: 26		
Av f. d. underofficeren N. O. E. Rosén förskingrade medel	810: 70	—	63,244: 29
<i>D. Fordringar ersatta av anslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader:</i>			
Fordran å marindirektören I. J. Falkman	16,176: 02		
Diverse fordringar	2,239: 44	—	18,415: 46
Tillsammans kronor	1,118,019: 79	699,849: 36	418,170: 43

Sedan marinförvaltningen till regleringskontot överfört följande tillgångsvärden, nämligen: a) vissa förskottstiteln år 1918 felaktigt tillgodoförda medel till belopp av 19,362 kronor 95 öre, b) en å titeln »Leverering» förefintlig i huvudsak outhärad balans till belopp av 31,666 kronor 13 öre samt c) en å titeln »Deponerade medel» förefintlig outhärad balans till belopp av 77,905 kronor 33 öre, har den totala bristen enligt ovannämnda sammanställning sålunda reducerats till (418,170: 43 — 128,934: 41 =) 289,236 kronor 2 öre.

I skrivelser till Kungl. Maj:t den 30 augusti och den 18 oktober 1934 samt den 29 januari 1935 har *marinförvaltningen*, med redogörelse för vad i ärendet förekommit, hemställt, att Kungl. Maj:t, med godkännande av nyssnämnda bokföringsåtgärder, måtte av det utom huvudtitlarna uppförda anslaget till oförutsedda utgifter anvisa sist angivna belopp, 289,236 kronor 2 öre, till täckande av brister å marinens förskotts- m. fl. konton.

Över marinförvaltningens förevarande framställning hava utlåtanden avgivits av *riksräkenskapsverket* den 4 februari 1935 samt av *statskontoret* den 2 mars 1935. Nämnda myndigheter hava tillstyrkt, att medel anvisas från anslaget till oförutsedda utgifter för täckande av ifrågavarande brister (förluster), dock med viss skiljaktighet beträffande det belopp, som för ändamålet nu borde ställas till förfogande.

Departementschefen har till en början erinrat, hurusom riksdagens år 1933 församlade revisorer i sin berättelse påtalade förelupna missförhållanden beträffande medelsredovisningen inom marinförvaltningen. Under hänvisning till att missförhållandena blivit föremål för noggrann undersökning och i vissa fall överlämnats till behandling av krigsrätt, ansågo revisorerna sig emellertid icke böra närmare ingå på ifrågavarande spørsmål. Statsutskottet vid 1934 års riksdag underströk ock missförhållandenas anmärkningsvärda beskaffenhet, men ansåg utskottet i anledning av den pågående undersökningen det icke vore påkallat, att åtgärder från riksdagens sida för det dåvarande vidtoges. Departementschefen har fortsättningsvis framhållit, att då här förut omförmälda brister icke vidare borde balanseras i marinförvaltningens räkenskaper, syntes anstalter böra träffas för bristernas reglering, varvid täckning borde beredas i den utsträckning så vore erforderligt. Såsom riksräkenskapsverket framhållit, vore det uppenbart, att täckningsförfarandet icke innebure något ställningstagande till frågan, huruvida krav på ersättningskyldighet framdeles borde riktas mot viss befattningshavare, därest bristen (förlusten) befundes kunna tillskrivas denne.

Departementschefen har härefter övergått till en närmare granskning av vad i ärendet förekommit samt därvid i anslutning till den i förberörda sammanställning följda gruppindelningen av de olika räkenskapsposterna anfört följande:

»Beträffande räkenskapsposterna under rubriken 'A. Till regleringskonto överförda förskott' har riksräkenskapsverket föreslagit täckning beträffande samtliga dessa poster utom posten 'förskingrade medel', vilken sistnämnda post avser fordringar till en sammanlagd summa av 53,558 kronor 32 öre å framlidne marinintendenten O. S. G. Gynthers och framlidne fortifikationskassören V. A. Kellander-Langes sterbhus. Enligt riksräkenskapsverkets

mening borde med täckning av denna post anstå och densamma, i avvaktan på utgången av vissa i anledning av dessa förskingringar anhängiggjorda rättegångar mot olika befattningshavare, överföras till kontot proprietalans. Numera äro emellertid de av riksräkenskapsverket åsyftade rättegångarna slutligt avdömda, varvid kronans i målen framställda yrkanden blivit lämnade utan bifall. Med hänsyn härtill torde jämväl nyssnämnda fordringar å tillhoppa 53,558 kronor 32 öre böra täckas i förevarande sammanhang. Vid godkännande av den utav marinförvaltningen vidtagna åtgärden, att till regleringskontot överföra i det föregående specificerade tillgångar å sammanlagt 128,934 kronor 41 öre, kvarstår å detta konto sålunda ett belopp av (298,328:76 — 128,934:41 =) 169,394 kronor 35 öre, som bör täckas genom särskild medelsanvisning.

Enligt riksräkenskapsverkets förslag skulle de under rubriken '*B. Å förskottkonto kvarstående värdelösa fordringar*' upptagna räkenskapsposterna, med undantag för posten 'icke slutredovisade reseförskott' å 444 kronor 58 öre, beredas täckning genom anvisande av särskilda medel. Detta förslag utgår från den förutsättningen, att en av flaggjunkaren G. Svensson hos Kungl. Maj:t gjord ansökan om befrielse från återbetalningsskyldighet till kronan av till honom felaktigt utbetald traktamentsersättning bifalles. Härvid må anmärkas, att kronans fordran hos Svensson är fastslagen till 3,123 kronor 10 öre, varav 1,721 kronor 90 öre avses att täckas i detta sammanhang. Då Svensson, som numera är pensionerad, endast med största svårighet torde äga möjlighet att återbetala skuldbeloppet, anser jag mig böra utgå från att kronan eftergiver förevarande fordran hos honom; och torde jag sedermera få återkomma till denna fråga. Beträffande den angivna posten å 444 kronor 58 öre, som av riksräkenskapsverket ansetts böra undantagas från täckningsförfarande, vill jag nämna, att av mig från marinförvaltningen införskaffad utredning giver vid handen, att några utsikter för kronan att på exekutiv väg utfå här avsedda fordringar icke föreligga, såvitt angår fordringar till ett belopp av 432 kronor 68 öre. Vid sådant förhållande anser jag, att medel böra anvisas för täckande även av dessa fordringar. I anslutning till vad sålunda anförts erfordras för täckande av de under den nu avhandlade rubriken upptagna fordringsposterna ett belopp av 38,170 kronor 2 öre.

Vad angår den under rubriken '*C. Såsom proprietalans redovisade medel*' upptagna posten 'av framlidne styrmannen J. Hultberg förskingrade medel', må erinras, att 1935 års riksdag (skr. nr 262) bifallit Kungl. Maj:ts i proposition (nr 130) framställda förslag, att kommendörkaptenen av andra graden E. E. Ström samt kaptenerna F. A:son Nerman, T. A:son Hummel, E. Johnsson och J. K. O. Schüssler måtte befrias från dem av domstol ålagd skyldighet att till kronan utgiva sammanlagt 45,053 kronor 75 öre, utgörande av Hultberg förskingrade medel. Av sammanställningen framgår emellertid, att Hultbergs förskingringar i marinens räkenskaper bokförts till ett belopp av 55,395 kronor 33 öre. Beträffande skillnaden mellan nämnda båda belopp eller (55,395:33 — 45,053:75 =) 10,341 kronor 58 öre hava krav på ersättningsskyldighet icke riktats mot någon befattningshavare. Riksräkenskapsverket har föreslagit, att omförmälda summa, 55,395 kronor 33 öre — under förutsättning att nyssnämnda sex befattningshavare vinna befrielse från den dem ålagda betalningsskyldigheten — ävensom det å posten 'av framlidne kaptenen vid generalstaben A. T. B. Mattson förskingrade medel' bokförda beloppet 7,038 kronor 26 öre täckas av särskilda medel; däremot har ämbetsverket icke funnit anledning tillstyrka täckning av posten å 810 kronor 70 öre, utgörande 'av f. d. underofficeren N. O. E. Rosén förskingrade medel'. Jag ansluter mig till riksräkenskapsverkets förslag i dessa delar. I enlighet härmed erfordras anvisning av 62,433 kronor 59 öre.

Vidkommande slutligen räkenskapsposterna under rubriken 'D. Fordringar ersatta av anslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader', uppgående till ett sammanlagt belopp av 18,415 kronor 46 öre, anser jag, att täckning för detta belopp icke bör beredas genom särskild medelsanvisning, utan att ifrågavarande anslag bör belastas med sagda utgift. Beträffande posten 'fordran å marindirektören I. J. Falkman' må erinras, att 1935 års riksdag (skr. nr 156) bifallit Kungl. Maj:ts i proposition (nr 112) framställda förslag, att Falkman måtte befrias från honom jämlikt Kungl. Maj:ts dom åliggande betalningsskyldighet.

I överensstämmelse med vad jag sålunda föreslagit skulle sammanlagt (169,394:35 + 38,170:02 + 62,433:59 =) 269,997 kronor 96 öre erfordras för täckande av förenämnda brister i marinförvaltningens räkenskaper. Kungl. Maj:t torde utverka medgivande av riksdagen att för detta ändamål disponera högst 270,000 kronor av det i nu löpande riksstat uppförda anslaget till oförutsedda utgifter. Lika med riksräkenskapsverket förutsätter jag, att i den mån sålunda täckta brister (förluster) skulle bli ersatta, de återburna medlen tillgodoföras nyssnämnda anslag.»

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag och får alltså hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att till täckande av brister å marinens förskotts- m. fl. konton må disponeras ett belopp av högst 270,000 kronor av det för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Stockholm den 2 april 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar Carlsson i Gävle, Johansson i Fredrikslund, Nilsson i Gränebo, Svensson i Kompersmåla, Asplund, Gustafsson i Benestad, Bergström, Nylander, Sandén, Tham, Larsson i Varberg och Bäcklund, samt

från andra kammaren: herrar Anderson i Råstock, Jansson, Strindlund, Törnkvist i Karlskrona, Holmgren, Eriksson i Stockholm, Jeppsson, Andersson i Höör, Persson i Falla, Svensson i Grönvik, Jonsson i Eskilstuna och Holmström.